

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-02-27

Diarienummer N609-0395/23

Handläggare: Christian Arensberg

E-post: christian.arensberg@grundskola.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion om ökat ansvar för säkerheten runt verksamhet med judisk profil

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

Grundskolenämnden avstår från att ta ställning till förslaget i motionen och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-02-27, som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har skickat en motion från Elisabet Lann (KD) och Jörgen Knudtzon (KD) för yttrande till grundskolenämnden. Motionen föreslår att kommunstyrelsen ska återkomma med förslag på hur staden kan bidra till judiska verksamheters kostnader för säkerhetsarrangemang. Grundskoleförvaltningen har utrett om det finns möjligheter att besluta om extra ersättningen för säkerhetskostnader till fristående skolor med judisk profil. Förvaltningens bedömning är att grundregeln om lika villkor för ersättningen till de fristående skolorna är styrande. Förvaltningen bedömer även att säkerhetskostnader för en fristående skola inte omfattas av sådana särskilda skäl som kan innebära att grundprincipen om kommunens genomsnittskostnad kan frångås. Därutöver kan det bli gränsdragningsvårigheter gentemot övriga fristående skolor framöver om detta avsteg genomförs.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ersättningsreglerna till enskilda skolhuvudmän bygger på principen om lika villkor. När det gäller ersättning för lokalkostnader är huvudprincipen att en fristående skola ska ersättas med den genomsnittliga kostnaden för lokaler som kommunen har per elev. Det finns möjlighet att under vissa omständigheter ersätta en fristående skola för deras faktiska lokalkostnader. I skollagen anges inte kostnader för säkerhet som en sådan omständighet som ger skäl att betala en fristående skolas faktiska lokalkostnader i stället för kommunens genomsnittskostnad.

I dagsläget finns det 48 fristående grund- och grundsärskolor i Göteborg. Om grundskoleförvaltningen börjar ersätta enskilda fristående skolor utanför det regelverk som staten lagt fast i skollag med förarbeten är risken påtaglig att andra enskilda skolhuvudmän med det som grund överklagar sina ersättningsbeslut. Utgången av det är osäker och kan innebära ökade kostnader för lokalersättningen till fristående skolor.

I dagsläget finns bara en fristående skola med judisk profil i Göteborg. Ett extra bidrag för säkerhetsrelaterade kostnader till denna skola är en liten kostnad i relation till den totala ersättningen för lokaler till de fristående skolorna i Göteborg. Men ett avsteg från principen om lika villkor för ersättning för lokalkostnader innebär en risk att andra enskilda skolhuvudmän kan komma att överklaga sina ersättningsbeslut. Förvaltningen bedömer den risken som påtaglig.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter, artikel 13, framgår att staterna inom ramen för sina utbildningssystem ska tillerkänna dem som tillhör en nationell minoritet rätt att inrätta och driva sina egna utbildningsinstitutioner. Det står vidare i samma artikel att detta inte ska medföra några ekonomiska åtaganden.

Förvaltningen ser att finns det ett värde i att det finns judiska verksamheter i Göteborg, och då även en grundskola. Med en judisk grundskola i Göteborg finns det möjligheter för vårdnadshavare inom den judiska gruppen att välja en skola som inom skollagens ramar särskilt fokuserar på den judiska kulturen och religionen.

Samverkan

Information på facklig samverkansgrupp (FSG) den 17 april 2023.

Bilagor

1. Motion av Elisabet Lann (KD) och Jörgen Knudtzon (KD) om ökat ansvar för säkerheten runt verksamheter med judisk profil

Ärendet

Stadsledningskontoret har skickat ut en motion från Elisabet Lann (KD) och Jörgen Knudtzon (KD) till grundskolenämnden för yttrande.

Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 28 april 2023. Ärendet medger ingen bordläggning.

Beskrivning av ärendet

Elisabet Lann (KD) och Jörgen Knudtzon (KD) har lämnat in en motion till kommunfullmäktige om ökat ansvar för säkerheten runt verksamheter med judisk profil. Motionärerna lyfter fram de hot som finns mot judiska församlingar och verksamheter och de extra säkerhetskostnader som det medför. I motionen beskriver de att utgifter för till exempel skolor inte ska behöva omfatta kostnader för säkerhetsarrangemang och efterfrågar möjligheten för Göteborgs Stad att bidra till säkerhetskostnader på annat sätt och att dessa möjligheter behöver undersökas.

Den enda verksamhet med judisk profil som finns inom grundskolenämndens ansvarsområde är en fristående skola, Montessoriskolan Alexandra. Förvaltningen har därför undersökt frågan om lokalersättning för fristående skolor.

Förvaltningen har i samband med utredningen stämt av med förskoleförvaltningen. Även om förvaltningarna har kommit fram till delvis olika motiveringar till beslut finns en gemensam grundsyn om vilka möjligheter som skolförfattningarna medger till extra ersättning för säkerhetsrelaterade kostnader.

Förvaltningens bedömning

Av 4 kap. 4 § förordningen (1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet framgår att med lokalkostnader avses kostnader för hyra, driftskostnader, inventarier som inte är läromedel, kapitalkostnader i form av ränta på lån och liknande, dock inte kostnader för amortering. Ersättningen ska enligt 4 kap. 7 § i samma förordning motsvara kommunens genomsnittliga lokalkostnad per barn eller elev i motsvarande verksamhet.

Ersättningen för lokalkostnader till fristående grundskolor i Göteborg utgår från den genomsnittliga lokalkostnaden för de kommunala skolorna, vilket i dagsläget är 22 procent av den totala ersättningen till de fristående skolorna. I skollagen anges att detta ska vara grundregeln för hur ersättningen till fristående skolor för lokaler ska beräknas. I skolförfattningarna finns en möjlighet att använda en undantagsregel och ge fristående skolor ersättning efter deras faktiska kostnader. I propositionen *Offentliga bidrag på lika villkor*, prop. 2008/09:171 betonas dock vikten av lika villkor för kommunala och fristående verksamheter. Beträffande ersättning för lokalkostnader anges på sidan 40 i propositionen, att om enskilda skolhuvudmän utan begränsning skulle få rätt till ersättning för sina faktiska kostnader, går det inte att bortse från risken att det kan bli kostnadsdrivande. Detta ligger också i linje med Göteborgs Stads remissyttrande som påpekade att en hantering av undantagsregeln skulle medföra stora administrativa insatser och kostnader.

Den extra kostnad som ytterligare bidrag till den i nuläget enda aktuella skolan skulle innebära, är liten i relation till den totala ersättningen för lokaler till de fristående skolorna i Göteborg. Att ersätta en fristående skola för säkerhetskostnader ligger dock

långt utanför det som anges som möjliga orsaker till att göra avsteg från huvudregeln enligt förarbetena (prop.) 2008/2009:171. Av regeringens motivering i propositionen framgår att ”fristående skolor i storstadsområden har elever från många kommuner, som i sin tur har elever i många fristående skolor. Därför anser regeringen att ersättningen för lokalkostnader normalt ska motsvara hemkommunens genomsnittliga lokalkostnader per barn/elev för motsvarande verksamhet eller skolform.” (sidan 41). De undantag som beskrivs i propositionen utgår från mindre kommuner och glesbygdskommuner där omständigheterna kan skilja stort inom kommunen och att den genomsnittliga kommunala lokalkostnaden då uppenbarligen kan bli orimlig.

Vid prövningen av om det finns särskilda skäl ska hänsyn tas till om skillnaden mellan hemkommunens genomsnittliga lokalkostnader och den enskilde huvudmannens faktiska kostnader är betydande på grund av kommunens investering i nya lokaler, renovering av befintliga lokaler eller någon annan omständighet. Vid prövningen får hänsyn även tas till intresset av att utbildning med en enskild huvudman kan etableras.

I förarbetena framgår att det finns en frihet för den enskilda skolan att utifrån egna lokala behov och omständigheter göra sina egna prioriteringar av hur stora resurser man vill avsätta för ett visst ändamål av den ersättning som kommunen ger. Här finns således ett inbyggt utrymme för respektive huvudman att till exempel lägga mer resurser på säkerhet.

En ytterligare aspekt är att Montessoriskolan Alexandra är samlokaliserad med en förskola, ett äldreboende och ett demensboende vilka delar säkerhetsarrangemang och de kostnader som det medför. Ersättning till äldreboendet och demensboendet regleras inte lika strikt utifrån lika villkor som gäller inom skolområdet.

I dagsläget finns det 44 fristående grund- och grundsärskolor i Göteborg. Om grundskoleförvaltningen börjar ersätta enskilda fristående skolor utanför det regelverk som staten lagt fast i lag är risken påtaglig att andra enskilda skolhuvudmän med detta som grund överklagar sina ersättningsbeslut. Förvaltningen bedömer rättsläget som osäkert och att det finns risk för ökade kostnader. Dessutom bedömer regeringen i förarbetena till *Offentliga bidrag på lika villkor* att en användning av undantagsregeln, och de skälighetsbedömningar av hyresnivåer som det medför, skulle medföra kraftigt ökade administrativa kostnader i storstadskommuner.

Förvaltningens bedömning är att det utifrån rådande regelverk inte finns möjlighet att ge extra ersättning till den judiska skolans säkerhetskostnader inom ramen för ersättningen till fristående skolor.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef, Styrning och ledning